

บทสรุปและเสนอแนะ

ในการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนชาย เขตชนบทและเขตเมือง ในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว โดยมีแนวความคิดกว้าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาว่า หัวหน้าครัวเรือนชายที่อยู่ในเขตชนบทและเขตเมืองมีสถานะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรแตกต่างกัน น่าจะมีความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวแตกต่างกัน ไปด้วยนั้น

ปรากฏผลจากการศึกษาในครั้งนี้ว่าความแตกต่างของทัศนคติในเรื่องการเลือก อาชีพของคนหนุ่มสาวของหัวหน้าครัวเรือนชาย เขตชนบทและเขตเมืองที่สำคัญประการแรก ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมของเขตชนบทและเขตเมืองที่แตกต่างกันโดยพบว่า หัวหน้า ครัวเรือนชายเขตชนบทส่วนมากต้องการให้คนหนุ่มประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพ หลักที่สำคัญของชาวชนบทไทยอยู่แล้ว อาชีพที่นิยมให้คนหนุ่มประกอบรองลงมาก็คืออาชีพค้า วิชาชีพราชการ ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ขณะที่หัวหน้าครัวเรือน ชายเขตเมืองต้องการให้คนหนุ่มรับราชการมากกว่าประกอบอาชีพอื่นและต้องการให้ประกอบ อาชีพค้าขาย ข่างฝีมือ บริการ รองลงมา

ส่วนอาชีพของคนสาวนั้น ในเขตชนบทปรากฏผลทำนองเดียวกับอาชีพของคน หนุ่มคือหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทเกือบครึ่งหนึ่งต้องการให้ผู้หญิงเป็นเกษตรกรและนิยม ให้ประกอบอาชีพค้าขาย ข่างฝีมือ บริการ รองลงมา ขณะที่หัวหน้าครัวเรือนเขตเมือง ต้องการให้ผู้หญิงมีอาชีพรับราชการมากกว่าอาชีพอื่น และต้องการให้ประกอบอาชีพค้าขาย ข่างฝีมือ บริการรองลงมา

และเมื่อได้พิจารณาในรายละเอียดของแต่ละปัจจัยโดยเปรียบเทียบกันระหว่าง เขตชนบทและเขตเมืองแล้วก็ยังพบความแตกต่างที่พอสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยทางสังคม

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนชาย ปรากฏว่าระดับการศึกษาของหัวหน้า

ครัวเรือนชายทั้งเขตชนบทและเขตเมืองได้เข้ามามีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวเพราะพบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายทั้ง ๒ เขตที่ยังมีระดับการศึกษาสูงขึ้นไปเท่าใดก็ยังมีแนวความคิดที่จะให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพค้าขาย ข้าราชการมากขึ้นด้วย ขณะที่หัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่ได้รับการศึกษาในเขตชนบทต้องการให้คนหนุ่มสาวไปประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่อไป และครึ่งหนึ่งของหัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่ได้รับการศึกษาเลยในเขตเมืองต้องการให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานอาชีพนี้เป็นอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถสูงเหมือนอย่างอาชีพทางด้านวิชาชีพ ข้าราชการ เพียงแต่มีทุนและประสบการณ์เพียงเล็กน้อยก็สามารถประกอบได้

ความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรชาย

พบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรชายตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไปทั้งเขตชนบทและเขตเมืองต่างต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพค้าขาย ข้าราชการ มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรชายเพียงแค่จบชั้นประถมศึกษา ในเขตชนบทซึ่งต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด และหัวหน้าครัวเรือนชายเขตเมืองที่ต้องการให้คนหนุ่มสาวทำอาชีพค้าขาย ช่างฝีมือ บริการ

การย้ายถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนชาย

พบว่าประสบการณ์ในการย้ายถิ่นของหัวหน้าครัวเรือนชายชาวชนบทมีผลต่อแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวในเขตชนบทมาก โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายที่ไม่เคยย้ายถิ่นในเขตชนบทต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด อาชีพค้าขาย ข้าราชการ รองลงมา เมื่อหัวหน้าครัวเรือนมีประสบการณ์ในการย้ายถิ่นตั้งแต่ ๓ ครั้งขึ้นไป กลับต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลงและต้องการให้เลือกอาชีพค้าขาย ข้าราชการ มากขึ้น แต่สำหรับหัวหน้าครัวเรือนชายเขตเมืองแล้วพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลยและเคยย้ายถิ่นตั้งแต่ ๓ ครั้งขึ้นไป ต่างก็ต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพ ข้าราชการ มากที่สุด อาชีพค้าขาย

ข้างฝีมือ บริการ รวดลงมา

การติดต่อกับโลกภายนอก

ปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนที่เคยไปติดต่อกับโลกภายนอก เช่น เคยไปตลาดใน
อำเภอ , ไปตัวจังหวัดที่คนอาศัยอยู่ , ไปจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น เชียงใหม่ ลำปาง นครสวรรค์
อุดรธานี ขอนแก่น อุบลราชธานี และเคยไปกรุงเทพ-ธนบุรี มีทัศนคติต่อการเลือกอาชีพ
ของคนหนุ่มสาวแตกต่างไปจากผู้ที่ไม่เคยออกไปติดต่อโลกภายนอกเลยโดยพบว่า หัวหน้า
ครัวเรือนที่เคยติดต่อกับโลกภายนอกจะต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรม
น้อยลง และจะสนับสนุนให้เลือกประกอบอาชีพอื่นน้อยมากสำหรับหัวหน้าครัวเรือนชายที่เคย
ไปกรุงเทพ-ธนบุรีมา

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวหัวหน้าครัวเรือนชาย

พบว่าในเขตชนบทหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีฐานะยากจนนิยมให้คนหนุ่มสาวเลือก
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากกว่า ากลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ซึ่ง
มักนิยมให้คนหนุ่มสาวรับราชการกันมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าฐานะทางเศรษฐกิจดี ซึ่ง
เป็นปัจจัยอันหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลได้รับการศึกษาสูงหรือถ้า หัวหน้าครัวเรือนที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจดีย่อมสามารถส่งเสียบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาในระดับสูงได้จึงต้องการให้คนหนุ่ม
สาวเลือก อาชีพราชการ งานค้าวิชาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยควมรู้ความสามารถจากกา
ศึกษาอบรมในโรงเรียนมากกว่าอาชีพอย่างอื่น ส่วนในเขตเมืองนั้นพบว่าไม่มีความสัมพันธ์
ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับทัศนคติในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวของ
หัวหน้าครัวเรือนชาย คือ หัวหน้าครัวเรือนชายทุกระดับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว
ต่างต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกอาชีพค้าวิชาชีพ ราชการ อันคับหนึ่ง อาชีพค้าขาย ข้าง
ฝีมือ บริการ รวดลงมา

อาชีพของบิดาของหัวหน้าครัวเรือนชาย

จากการศึกษาพบว่า อาชีพของบิดาของหัวหน้าครัวเรือนชายได้เข้ามามีอิทธิพล
ต่อทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนชายในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวอยู่มากทีเดียว

โดยพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองที่บิดาประกอบอาชีพใดก็ตามก็นิยมให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพนั้นด้วย ยกเว้นกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนชายที่บิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมในเขตเมืองเท่านั้นที่มักจะให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการมากกว่าอาชีพเดิมของบิดา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองซึ่งมีจำนวนที่ดินที่ใช้ในการเพาะปลูกจำนวนจำกัดและมีจำนวนลดน้อยลงตามภาวะการขยายตัวของเมือง ประกอบกับในเขตเมืองมีงานอาชีพอย่างอื่น ให้เลือกประกอบมากกว่าในเขตชนบทจึงทำให้ความนิยมต่ออาชีพเกษตรกรรมไปเขตเมืองมีน้อยมาก

อาชีพของหัวหน้าครัวเรือนชาย

จากการศึกษาปรากฏผลว่าอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนชายได้เข้ามามีบทบาทต่อแนวความคิดในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวทั้งในเขตชนบทและเขตเมือง หัวหน้าครัวเรือนชายประกอบอาชีพใดก็ตามก็ต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเช่นเดียวกับอาชีพของตน หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพเกษตรกรรมก็นิยมให้คนหนุ่มสาวเป็นเกษตรกรมากที่สุด ขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่มีอาชีพค้าขายก็บอกว่าอยากให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพค้าขายมากกว่าอาชีพอย่างอื่นซึ่งเป็นลักษณะทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่บุคคลมักจะมองเห็นว่าสิ่งที่ตนมีอยู่หรือเป็นอยู่นั้นถูกต้องและดีที่สุดแล้ว

ปัจจัยทางประชากร

อายุของหัวหน้าครัวเรือนชาย

จากผลการศึกษาพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายบรรดาชนบททุกกลุ่มอายุต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด โดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนกลุ่มสูงอายุจะต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพนี้มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายกลุ่มอายุอื่น ซึ่งทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหัวหน้าครัวเรือนชายสูงอายุได้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมานานจนเกิดความชำนาญสามารถประกอบอาชีพนี้ได้มีประสิทธิผลกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อยู่ในวัยหนุ่ม วัยกลางคน อีกทั้งอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ชาวชนบทได้กระทำสืบเนื่องกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษแล้วย่อมมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของชาวชนบทมาก และพบว่าหัวหน้าครัวเรือนชายผู้สูงอายุเหล่านี้จะสนับสนุนให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการน้อยมาก

อาจเนื่องมาจากระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเหล่านี้ซึ่งส่วนมากมักไม่ค่อยได้รับการศึกษาหรือมีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ เพราะการบริการด้านการศึกษาในสมัยก่อนไม่ค่อยแพร่หลายและนิยมกันมากเท่าในสมัยปัจจุบัน แต่งานด้านวิชาชีพและรับราชการต้องอาศัยความรู้มากกว่าอาชีพอย่างอื่น ๆ สำหรับหัวหน้าครัวเรือนชายในเขตเมืองนั้นปรากฏว่าหัวหน้าครัวเรือนทุกกลุ่มอายุต้องการให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพที่น้อยกว่ากลุ่มอายุอื่น และสนับสนุนให้คนหนุ่มสาวเลือกประกอบอาชีพค้าขาย ข้างฝีมือ บริการ มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนชายกลุ่มอายุอื่น

จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ของหัวหน้าครัวเรือนชาย

พบว่าจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันของหัวหน้าครัวเรือนชายที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของคนหนุ่มทั้งเขตชนบทและเขตเมืองมาก โดยเฉพาะในเขตชนบทพบว่า หัวหน้าครัวเรือนชายที่มีบุตรตั้งแต่ ๘ คนขึ้นไปจะต้องการให้คนหนุ่มเลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการ อันดับหนึ่ง อาชีพเกษตรกรรมรองลงมา ขณะที่หัวหน้าครัวเรือนชายที่มีบุตรเพียง ๑-๓ คน ต้องการให้บุตรเลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการน้อยที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความกดดันของจำนวนบุตร อันมีผลเกี่ยวเนื่องกับจำนวนที่ดินที่ใช้ในการประกอบอาชีพนี้ ส่วนในเขตเมืองนั้นพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตร ๑-๓ คน นิยมให้คนหนุ่มสาวประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการ มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไป เพราะการมีบุตรน้อยทำให้ส่งเสียให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูงได้และเมื่อบุตรได้รับการศึกษาสูงแล้วจะมีโอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการได้ง่าย

จำนวนบุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือนชาย

ปรากฏผลว่าจำนวนบุตรในอุดมคติของหัวหน้าครัวเรือนได้เข้ามามีอิทธิพลต่อความคิดเห็นในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวของหัวหน้าครัวเรือนชายทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองด้วย กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติต่ำ (๑-๓ คน) ต้องการให้คนหนุ่มสาวในทั้ง ๒ เขต เลือกประกอบอาชีพด้านวิชาชีพ ข้าราชการ มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่มีจำนวนบุตรในอุดมคติสูงกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลักษณะของงานทางวิชาชีพซึ่งต้อง

อาศัยความรู้ความสามารถจากการศึกษาสูงกว้างงานอาชีพอย่างอื่น ประกอบกับโอกาสในการศึกษาของบุตรซึ่งจะมีความแตกต่างกันระหว่างครอบครัวที่มีบุตรมากและบุตรน้อย

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้นับไม่สรุปผลออกมาอย่างเด่นชัดได้ว่า บัจจัยอะไรมีอิทธิพลต่อแนวความคิดในเรื่องการเลือกอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนมากที่สุด เพราะแต่ละบัจจัยที่นำมาศึกษาต่างก็มีอิทธิพลต่อแนวความคิดในการเลือกอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนร่วมกัน แต่ขณะเดียวกันก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าผลจากการศึกษาในครั้งนี้อยู่ที่จุดสูงสุด ทั้งนี้เพราะอาจมีบัจจัยอย่างอื่นที่เข้ามามีอิทธิพลต่อแนวความคิดของหัวหน้าครัวเรือนในเรื่องการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวนี้ เช่น รายได้ของครอบครัว ความมั่นคงและความก้าวหน้าของอาชีพต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนั้นอาจจะช่วยให้ทราบถึงความนิยมในการเลือกอาชีพของหัวหน้าครัวเรือนได้ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น แต่เนื่องจากข้อมูลที่นำมาศึกษามีข้อจำกัดจึงทำให้ไม่สามารถทำการศึกษาให้ละเอียดตามต้องการได้ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่จะต้องคำนึงในการศึกษาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับการศึกษาคำนี้คือ เป็นการสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของหัวหน้าครัวเรือนมากกว่าที่จะศึกษาถึงพฤติกรรม ซึ่งอาจจะเกิดความไม่แน่นอนหรืออาจจะมิใช่เป็นความต้องการที่แท้จริงของผู้ตอบปัญหาที่เป็นได้ซึ่งต้องระมัดระวังในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

นอกจากนี้จากการศึกษาในครั้งนี้นำให้เกิดความคิดว่าทัศนคติในเรื่องการเลือกอาชีพคนหนุ่มสาวที่หัวหน้าครัวเรือนชายทั้งในเขตชนบทและเขตเมืองได้แสดงออกมานั้นเป็นอาชีพที่หัวหน้าครัวเรือนเหล่านั้นมีความพึงพอใจและปรารถนาที่จะประกอบเอง ทั้งนี้จะเห็นได้จากการที่หัวหน้าครัวเรือนชายได้อาศัยสภาพแวดล้อมของตน เช่น การศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น มาเป็นตัวตัดสินใจในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาว ดังนั้นถ้าเป็นไปได้น่าจะได้มีการศึกษาเรื่องนี้โดยเฉพาะอย่างละเอียดต่อไปโดยใช้วิธีการควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับทัศนคติดังกล่าว ซึ่งเชื่อมั่นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจของชาติและประโยชน์ทางวิชาการมากขึ้นด้วย ขณะเดียวกันก็จะช่วยให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องทัศนคติในการเลือกอาชีพของคนหนุ่มสาวนี้ได้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น